till protokoll den 14 maj 2024, § 157

Bilaga 99
(D-2023/12853)

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 2
INKOM: 2025-09-01
MÅLNR: Ä 2676-25
AKTBIL: 101

BESLUT

den 14 maj 2024

av Sveriges advokatsamfunds disciplinnämnd

Advokater har företrätt enskilda styrelseledamöter i stiftelse i tvist mot stiftelsen till vilken advokatbyrån tidigare lämnat juridisk rådgivning. Prövning av huruvida intressekonflikt förelegat på grund av rådande omständigheter.

Parter

Anmälare: Erik af Klint genom ombud advokat Gösta Bergman, Stockholm

Advokat: Andreas Ek och Manfred Löfvenhaft, Stockholm, för egen del och i egenskap av principal för biträdande jurist Magdalena Jerner

---

Disciplinnämndens beslut

Disciplinnämnden tilldelar Andreas Ek och Manfred Löfvenhaft erinran enligt 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

Bakgrund

Erik af Klint har en tvist om firmateckningsrätt för Stiftelsen Hilma af Klints verk. Advokaterna Andreas Ek och Manfred Löfvenhaft har varit ombud för motparten.

Anmälan

Erik af Klint genom ombud advokat Gösta Bergman har i anmälan som kom in till Advokatsamfundet den 17 juli 2023, och i efterföljande handlingar, riktat anmärkningar mot advokaterna Andreas Ek och Manfred Löfvenhaft och biträdande jurist Magdalena Jerner och anfört i huvudsak följande.

Anmälan grundas på att advokaterna är kvalificerat jäviga och därför måste avträda sina uppdrag mot Stiftelsen Hilma af Klints verk, Stiftelsen. De har ombetts att göra detta men det har förklarats att de inte ämnar lämna uppdragen.

Bakgrund

Advokatfirman Gernandt & Danielsson har under ett antal år företrätt Stiftelsen. I Stiftelsen har under senare år uppstått konflikter på grund av att vissa styrelsemedlemmar för egen vinning gjort kommers av Stiftelsen och dess immateriella rättigheter. De avtal som tecknats rörande detta kan inte anses giltiga eftersom avtalsparterna inte hade behörighet att ingå dem. Styrelseordföranden har varit ovetande om dem och avtalen har dessutom varit direkt oförmånliga för Stiftelsen. Advokatfirman Gernandt & Danielsson har haft uppdrag för Nordstjernan och Ax:son Johnson-gruppen sedan ett tjugotal år. I sitt arbete för Stiftelsen har de genom dessa avtal gagnat Ax:son Johnson-gruppen till förfång för Stiftelsen.

Tre styrelsemedlemmar avgick från Stiftelsens styrelse i december 2022. I efterhand gjorde de gällande att de avgått under förutsättning att de skulle företrädas av Anders Kumlander, Katarina Kaila de Voto och Juhani Selvani. Samtliga avgående styrelsemedlemmar (Kurt Almqvist, Tomas Billing och Kjell A Nordström) har eller har haft kopplingar till Ax:son Johnson-gruppen.

Anders Kumlander, Katarina Kaila de Voto och Juhani Selvani har med Advokaterna Manfred Löfvenhaft och Andreas Ek, de senare två som ombud, lämnat in stämningsansökningar mot Stiftelsen. Målen handläggs vid tingsrätten (tre tvistemål som samtliga handläggs på samma avdelning). Advokatfirman Gernandt & Danielsson representerar även Anders Kumlander, Katarina Kaila de Voto, Juhani Selvani och Ulf Wagner i frågan om Länsstyrelsens beslut om ledamöter i Stiftelsens styrelse.

Som framgår av stadgarna för Stiftelsen är Erik af Klint ensam firmatecknare. Han är registrerad som sådan även hos Länsstyrelsen. Ordförande för stiftelsen är Erik af Klint. Enligt stadgarna är Erik af Klint varande släkten af Klints huvudman självskriven ordförande eller den medlem för släkten af Klint som han utser. Kammarrätten har i ett avgörande mål betonat släkten af Klints starka inflytande över Stiftelsen. Skälet till detta är naturligtvis att Stiftaren önskade att släkten skall tillse att Stiftelsen drivs på ett riktigt sätt och i enlighet med Stiftelsens ändamål. Starka kommersiella krafter vill nu ta herraväldet över Stiftelsen.

En advokat ska uppträda sakligt och korrekt så att förtroendet för advokatkåren upprätthålls. En advokat får inte främja orätt. Detta är viktiga principer för kåren. Gernandt & Danielssons advokater kan inte samtidigt ha uppdrag för Stiftelsen och sedan representera tre enskilda mot Stiftelsen. Detta är inte förenligt med god advokatsed. De är jäviga. Konsekvensen är därtill uppenbar genom att de känner Stiftelsens affärsförhållanden och sedan agerar mot Stiftelsen. Det är dessutom så att de söker ändra stadgarna i Stiftelsen vad gäller bland annat firmateckningsrätten. Stadgarna är upprättade av släkten af Klint och de gäller. Att söka ändra i stadgarna är lika illa som att ändra ett testamente i efterhand när testator är död.

Gösta Bergman har bland annat gett in stadgarna för Stiftelsen, stämningsansökan, styrelseprotokoll, fakturor och korrespondens.

Anmälarens yttrande om saklegitimation

Motparterna i anmälan har genom Länsstyrelsen tagit bort Erik af Klint som ensam firmatecknare för Stiftelsen. Beslutet är överklagat. I första hand görs gällande att han är saklegitimerad. I andra hand gör han en personlig anmälan.

Stiftelsen är enligt hans mening en familjestiftelse. Detta framgår inte minst av stadgarna. Även kammarrätten har uttryckt saken att familjen af Klint har ett starkt inflytande över Stiftelsen.

Stiftelsen grundades den 22 januari 1972 genom stiftelseförordnandet av viceamiralen Erik af Klint. Familjen af Klint har haft stort inflytande över Stiftelsen sedan dess.

Stiftelsens ändamål är att tillvarataga och förvalta Hilma af Klints verk.

Huvudmannen för släkten af Klint, eller den av släkten som han utser är självskriven ordförande, Erik af Klint är styrelseordförande i stiftelsen.

Stiftelsens firma tecknas av ordförande ensam samt dels av två styrelseledamöter i förening. Enligt stiftelselagen ska förskrifterna i stiftelseförordnandet följas.

Enligt stadgarna får dessa inte ändras om inte huvudmannen för släkten af Klint godkänt detta. Erik af Klint har inte godkänt någon ändring av stadgarna. Kärandena i tingsrätten som företräds av anmälda advokater och jurist har som ombud för dem i praktiken genomfört en stadgeändring i strid mot stiftelseurkundens ändamål. Erik af Klint har som familjens överhuvud att bevaka och tillse att stadgarna efterlevs. Denna möjlighet har beskurits honom. Ett styrelseuppdrag är ett förtroendeuppdrag och att verka mot stiftelseförordnandet är inte i förening med ett sådant förtroende.

Att dessutom stämma Stiftelsen som kärandena gjort genom ombud som tidigare haft uppdrag för Stiftelsen gör att Erik af Klint i dubbel bemärkelse är berörd.

Härtill hävdas i tingsrätten att Erik af Klint varken har behörighet eller befogenhet att företräda stiftelsen. Kärandena hävdar således att något svaromål inte är ingivit utan talan ska avvisas. Invändningen är illojal och betyder att kärandena genom ombuden att stiftelsen inte ens ska kunna försvara sig mot stämningarna. Erik af Klint skulle därmed inte ha möjlighet att som huvudman för familjen af Klint skydda Stiftelsen så att dess stadgar och ändamål efterlevs.

Advokaternas yttrande

Andreas Ek och Manfred Löfvenhaft har tillbakavisat anmärkningarna och anfört i huvudsak följande.

De vill inledningsvis framhålla att de anmärkningar som riktas mot dem i anmälan är påfallande allmänt hållna och knapphändiga. Den bakgrundsbeskrivning som lämnas är mycket kortfattad, i centrala delar direkt felaktig och utelämnar information som är avgörande för att disciplinnämnden ska kunna förstå de ifrågavarande tvistigheterna. Inte heller förekommer det någon som helst analys av varför deras ifrågasatta agerande skulle stå i strid mot Vägledande regler om god advokatsed ("VRGA"). Detta gör det svårt för dem att bemöta anmärkningarna på något mera ingående sätt. Tillvägagångssättet inger allvarliga betänkligheter.

Det är särskilt anmärkningsvärt att det påstås att de har ombetts att avträda sitt uppdrag mot Stiftelsen Hilma af Klints verk ("Stiftelsen"). Detta har de aldrig blivit ombedda att göra — vare sig i Gösta Bergmans brev till Manfred Löfvenhaft den 21 juni 2023 eller vid något annat tillfälle. Som framgår av brevet den 21 juni 2023 bereddes de tillfälle att yttra sig i jävsfrågan "så snart som möjligt och helst vid instundande styrelsemöte". Det styrelsemöte som avsågs var ett styrelsesammanträde i Stiftelsen nästföljande dag, den 22 juni 2023. Gösta Bergman valde emellertid att inte dyka upp på detta sammanträde. De fick därför inte möjlighet att ge sin syn på jävsfrågan då, trots att Gösta Bergman alltså hade bett dem att göra detta.

Vad som inte heller anges i anmälan är att Manfred Löfvenhaft i stället besvarade Gösta Bergmans brev skriftligen, i ett mejl den 26 juni 2023. Mejlet avslutas på följande sätt.

> "Min bedömning är att det inte föreligger något jäv. Det var synd att vi inte kunde diskutera saken på styrelsemötet. Jag diskuterar gärna frågan med dig. Dock skulle det vara en fördel om du inför en sådan diskussion mera konkret anger vilken jävsbestämmelse stiftelsen menar att vi bryter emot."

Men Gösta Bergman återkom aldrig med en konkret redogörelse för vilken jävsbestämmelse de påstods ha brutit emot. I själva verket valde han att över huvud taget inte besvara mejlet (jfr punkt 7.3.2 i VRGA). I stället — kom det att visa sig — gjordes denna anmälan. Trots deras begäran fick de således inte möjlighet att utveckla sin syn på jävsfrågan innan anmälan gjordes. Gösta Bergmans agerande är ägnat att förvåna, och det kan ifrågasättas om det ens är förenligt med god advokatsed.

Det är även uppseendeväckande att Gösta Bergman inför upprättandet av anmälan inte uppmärksammade att Magdalena Jerner inte är advokat. Det borde kunna krävas av en advokat som biträder en klient med att göra en anmälan till disciplinnämnden kontrollerar huruvida den som anmäls faktiskt också är advokat (jfr punkt 2.1.1 i VRGA). Magdalena Jerner är för övrigt över huvud taget inte ombud i de aktuella rättsprocesserna.

Såvitt de kan utläsa av anmälan synes anmärkningarna handla om att de påstås ha brutit mot dels reglerna i punkt 3.2 i VRGA om intressekonflikter, dels regeln i punkt 1 fjärde stycket i VRGA om förbud mot att främja orätt. Som de kommer att utveckla i det

följande är dessa anmärkningar grundlösa; de har inte brutit mot god advokatsed i något avseende. Anmärkningarna bör därför lämnas utan åtgärd.

I övrigt kan de av anmälan inte utläsa något konkret påstående om att de skulle ha gjort sig skyldiga till någon överträdelse av VRGA. Det lämnas emellertid ett flertal felaktiga sakpåståenden, som även de i någon mån kommer att bemötas i det följande. Varje felaktigt påstående är dock inte möjligt att bemötas. Det faktum att ett visst felaktigt påstående inte bemöts innebär emellertid inte att de vitsordar detta.

Avslutningsvis i sammanhanget vill de påpeka att de även ifrågasätter om Erik af Klint över huvud taget "berörs av saken", dvs, om han är saklegitimerad, på sätt avses i 40 § i Advokatsamfundets stadgar. De gör för egen del gällande att så inte är fallet och hänvisar till deras särskilda yttrande i denna fråga, vilket de också har avgivit denna dag.

Bakgrund

Det är riktigt att G&D under ett flertal år har biträtt Axel och Margaret Ax:son Johnsons stiftelse för allmännyttiga ändamål ("Johnsonstiftelsen") och olika närstående bolag, däribland Nordstjernan AB. I samband med detta har G&D kommit i kontakt med Stiftelsen, som Johnsonstiftelsen, såsom ett led i sin allmännyttiga verksamhet, har stöttat ekonomiskt sedan år 2013 med anslag om ca 40 miljoner kronor.

Stiftelsen äger och förvaltar konstnärinnan Hilma af Klints efterlämnade målningar och övriga verk. Stiftelsen har en betydande förmögenhet, då den äger och förvaltar huvuddelen av Hilma af Klints abstrakta konstverk samt anteckningsböcker, ca 1 500 verk totalt.

Till skillnad från vad som görs gällande i anmälan är Stiftelsen ingen s.k. familjestiftelse. En familjestiftelse är en stiftelse vars förordnande innebär att tillhörighet till viss släkt är en men inte den enda kvalifikationen för att man ska kunna komma i fråga som destinatär (se prop. 1993/94:9 s. 113 och Hessler, Om stiftelser, 1952, s. 311 f.) Det handlar om stiftelser som har till huvudsakligt ändamål att tillgodose en viss familjs, en viss släkts eller bestämda personers intressen. Stiftelsens ändamål är, enligt § 1 i stadgarna för Stiftelsen att "tillvarataga och förvalta Hilma af Klints efterlämnade verk". Stiftelsen är således en s.k. verksamhetsstiftelse och har

därmed, till skillnad från en s.k. avkastningsstiftelse, över huvud taget ingen destinatärskrets. Redan härav följer att det inte kan vara fråga om en familjestiftelse.

Stiftelsen har ingen egen museal verksamhet men har en omfattande utställningsverksamhet som består i att Stiftelsen lånar ut målningar till museer runt om i världen. Stiftelsen har också ett långsiktigt samarbete med Moderna Museet i Stockholm. Vidare uppmuntrar och stöder Stiftelsen den akademiska forskningen runt Hilma af Klint och hennes verk. Verksamheten finansieras genom egna intäkter och privat stöd, således bl.a. från Johnsonstiftelsen. Under de senaste åren har intresset för Hilma af Klint ökat avsevärt, och hennes målningar har varit utställda på flera av världens mest välrenommerade konstmuseer, såsom Solomon R. Guggenheim Museum i New York och Centre Pompidou i Paris, liksom på Moderna Museet i Stockholm. För närvarande pågår en utställning på Tate Modern i London. Stiftelsens verksamhet är således betydande.

Trots detta har styrelsearbetet under en längre tid fungerat otillfredsställande. Detta beror på att styrelsens tidigare ordförande Ulrika af Klint har uppvisat bristande professionalitet och inte levt upp till sådana krav som kan ställas på ordföranden. Ulrika af Klints obstruktion av styrelsearbetet har lett till omfattande meningsskiljaktigheter mellan å ena sidan Ulrika af Klint och å andra sidan de fyra övriga styrelseledamöterna.

Det är alltså inte riktigt, som anges i anmälan, att meningsskiljaktigheterna har varit hänförliga till att "vissa styrelsemedlemmar för egen vinning gjort kommers av Stiftelsen och dess immateriella rättigheter". Det finns inga som helst belägg för denna grava beskyllning. Inte heller finns det någon grund för att ifrågasätta giltigheten av de avtal som omnämns i anmälan i anslutning härtill. Styrelsens ordförande har inte varit ovetande om dem, och de har inte varit oförmånliga för Stiftelsen. Att G&D "genom dessa avtal gagnat Ax:son Johnson gruppen till förfång för Stiftelsen" är en helt grundlös anklagelse, som görs utan tillstymmelse till bevis. Så sent som den 9 juni 2023 erhöll Erik af Klint en ingående redogörelse för de ifrågasatta avtalen och de ekonomiska konsekvenserna av dem. Påståendena är således dessutom framförda mot bättre vetande.

Till saken hör att Erik af Klint med anledning av de ifrågasatta avtalen i maj 2023 polisanmälde fyra tidigare styrelseledamöter och en nuvarande styrelseledamot i

Stiftelsen för bl.a. grov trolöshet mot huvudman. Han gick samtidigt ut i media och upplyste om sina polisanmälningar. Förundersökningarna lades emellertid självklart ned enbart en månad efter det att anmälningarna hade gjorts, men detta informerade Erik af Klint inte media om. Medlemmar av släkten af Klint har nu vid flera tillfällen anmält olika personer till polisen följt av kontakter med media med information om polisanmälningarna. Men när förundersökningarna väl läggs ned, vilket alltid har skett, informerar man inte media om detta. Det är ett anmärkningsvärt beteende.

Ulrika af Klint var utsedd till styrelsens ordförande av sin broder, huvudmannen för släkten af Klint, Erik af Klint, som är upptagen som anmälare (personligen). Enligt § 2 första stycket tredje meningen i Stadgarna är huvudmannen för släkten af Klint, eller den av släkten som han utser, självskriven ordförande.

I tiden närmast före det styrelsesammanträde i Stiftelsen som ägde rum den 14 december 2022, vartill det hänvisas i anmälan, bestod styrelsen av ledamöterna Ulrika af Klint, tillika ordförande, Kurt Almqvist, Tomas Billing, Kjell A Nordström och Ulf Wagner. Det är riktigt att Kurt Almqvist, Tomas Billing och Kjell A Nordström har eller har haft kopplingar till Johnsonstiftelsen och dess närstående bolag.

Vid styrelsesammanträdet den 14 december 2022 beslutade en majoritet av styrelsens ledamöter — samtliga ledamöter utom Ulrika af Klint — att utse tre nya styrelseledamöter i Stiftelsen, de tillträdande ledamöterna Katarina Kaila de Voto, Anders Kumlander och Juhani Selvani. I omedelbart samband med att var och en av de tillträdande ledamöterna utsågs, och med verkan först i och med att dessa utsågs, avgick var och en av de avgående ledamöterna Kurt Almqvist, Tomas Billing och Kjell A Nordström.

Enligt styrelsemajoritetens uppfattning var sammanträdet den 14 december 2022 kallat i behörig ordning och utsågs på detta Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto till nya ledamöter i Kurt Almqvists, Tomas Billings och Kjell A Nordströms ställe, varefter styrelsen således kom att bestå av ledamöterna Ulrika af Klint, tillika ordförande, Anders Kumlander, Juhani Selvani, Katarina Kaila de Voto och Ulf Wagner. Enligt styrelsemajoritetens uppfattning var dessutom Kurt Almqvists, Tomas Billings och Kjell A Nordströms respektive avgång villkorad av att avgången skedde vid ett i behörig ordning kallat sammanträde och att avgången skedde i

omedelbart samband med, och trädde i kraft först i och med, beslutet att utse en efterträdare i den avgående ledamotens ställe.

Enligt styrelseordförandens uppfattning var sammanträdet den 14 december 2022 inte kallat i behörig ordning, varför besluten att utse Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto till nya ledamöter i Kurt Almqvists, Tomas Billings och Kjell A Nordströms ställe inte var giltiga. Enligt styrelseordförandens uppfattning var Kurt Almqvists, Tomas Billings och Kjell A Nordströms avgångar inte heller villkorade, vilket fick till följd att styrelsen endast kom att bestå av ledamöterna Ulrika af Klint, tillika ordförande, och Ulf Wagner.

Genom Ulrika af Klints försorg beslutade Länsstyrelsen i februari 2023 att inte registrera Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto som ledamöter men att avregistrera Kurt Almqvist, Tomas Billing och Kjell A Nordström som ledamöter. Stiftelsens registrerade styrelse har därefter kommit att bestå endast av ledamöterna Ulrika af Klint, tillika ordförande, och Ulf Wagner.

Länsstyrelsens beslut överklagades hos förvaltningsrätten av de avgående ledamöterna Kurt Almqvist, Tomas Billing och Kjell A Nordström, de tillträdande ledamöterna Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto samt Ulf Wagner genom dem som ombud. Motpart i det målet var länsstyrelsen.

Den 22 februari 2023 utnyttjade Erik af Klint sin i Stadgarna självskrivna rätt att vara Stiftelsens styrelseordförande. Enligt styrelsemajoritetens uppfattning entledigade han därigenom Ulrika af Klint som styrelseledamot, tillika ordförande, varför styrelsen därefter kom att bestå endast av ledamöterna Erik af Klint, tillika ordförande, och Ulf Wagner.

Den 26 februari 2023 utsåg styrelsen för Antroposofiska Sällskapet i Sverige, med stöd av § 2 första stycket sista meningen i Stadgarna, Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto till nya styrelseledamöter i Stiftelsen.

Länsstyrelsen beslutade i april 2023 bland annat att registrera Erik af Klint som ordförande och ledamot, avregistrera Ulrika af Klint som ordförande och ledamot samt registrera Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto som ledamöter. Stiftelsens registrerade styrelse har därefter kommit att bestå av

ledamöterna Erik af Klint, tillika ordförande, Anders Kumlander, Juhani Selvani, Katarina Kaila de Voto och Ulf Wagner,

Länsstyrelsens beslut överklagades hos förvaltningsrätten av Erik af Klint och Ulrika af Klint genom advokat David Lindgren som ombud. Sedermera inträdde också Gösta Bergman som ombud. Motpart i det målet var länsstyrelsen.

Som anges i anmälan, och som de återkommer till nedan, väckte var och en av de tillträdande ledamöterna Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto den 2 maj 2023 talan — genom dem som ombud — mot Stiftelsen vid tingsrätten. I målen yrkar kärandena att tingsrätten ska fastställa att de har rätt att företräda Stiftelsen i egenskap av styrelseledamöter. Skriftväxling pågår nu vid tingsrätten. Det är i dagsläget oklart när lagakraftvunna avgöranden kan väntas föreligga.

Den 22 maj 2023 avgav Gösta Bergman i målen vid tingsrätten svaromål för Stiftelsens räkning och på uppdrag av Erik af Klint med stöd av en av Erik af Klint ensam undertecknad fullmakt. Detta gjorde Gösta Bergman utan att Stiftelsens styrelse hade givit Erik af Klint i uppdrag att utfärda en fullmakt för Stiftelsens räkning och instruera Gösta Bergman att bestrida respektive talan. Erik af Klint saknade således befogenhet att utfärda fullmakten, vilket Gösta Bergman åtminstone borde ha insett. När svaromålen gavs in kände Gösta Bergman också till att styrelsemajoriteten hade föreslagit att styrelsen vid styrelsesammanträdet den 24 maj 2023 skulle besluta att Stiftelsen skulle medge respektive talan.

Vid styrelsesammanträdet den 24 maj 2023, vid vilket även bland annat de och Gösta Bergman närvarade, beslutade styrelsemajoriteten att Stiftelsen skulle medge Anders Kumlanders, Juhani Selvanis och Katarina Kaila de Votos respektive talan vid tingsrätten. Styrelsemajoriteten beslutade dessutom att firmateckningsrätten skulle ändras så att ordföranden inte längre ska ha ensam firmateckningsrätt utan att denna endast ska tillkomma två ledamöter i förening (utöver styrelsen i dess helhet). Endast Erik af Klint röstade emot dessa beslut.

Med anledning av överklagandena av länsstyrelsens ovan angivna beslut meddelade förvaltningsrätten den 7 juni 2023 två domar som sammantaget innebär att Stiftelsens registrerade styrelse även fortsättningsvis ska bestå av ledamöterna Erik af Klint, tillika ordförande, Anders Kumlander, Juhani Selvani, Katarina Kaila de Voto och Ulf

Wagner. Båda domarna har överklagats hos kammarrätten, som ännu inte har tagit ställning till frågan om prövningstillstånd.

Länsstyrelsen beslutade i juli 2023 att registrera den av styrelsen beslutade uppgiften om ändrad firmateckningsrätt. Som framgår av de handlingar som Gösta Bergman har givit in var det rätt av länsstyrelsen att registrera styrelsens beslut, eftersom föreskriften om firmateckningsrätt i § 7 i Stadgarna står i strid mot den tvingande bestämmelsen i 2 kap. 16 § andra stycket stiftelselagen (1994:1220). Erik af Klint har därmed inte längre rätt att företräda Stiftelsen ensam.

Det ska således noteras att vid tidpunkten för anmälan den 12 juli 2023, i vilken Gösta Bergman påstår sig företräda Stiftelsen, var han väl medveten om att styrelsemajoriteten den 24 maj 2023 hade beslutat att ändra firmateckningsrätten så att Erik af Klint inte längre hade ensam firmateckningsrätt, vilket alltså då omedelbart kom att gälla med civilrättslig verkan. Beslutet hade också hunnit registreras av länsstyrelsen i stiftelseregistret. Gösta Bergman har följaktligen påstått sig företräda Stiftelsen mot bättre vetande.

Det är riktigt att länsstyrelsens beslut den 10 juli 2023 har överklagats hos förvaltningsrätten av Erik af Klint genom Gösta Bergman som ombud. Motpart i det målet är länsstyrelsen, som i yttrande den 2 augusti 2023 har bestritt bifall till överklagandet. Det är i dagsläget oklart när ett lagakraftvunnet avgörande kan väntas föreligga.

Bemötande av anmärkningarna

Påståendet om överträdelse av reglerna i punkt 3.2 i VRGA om intressekonflikter

Till grund för att de har brutit mot reglerna i punkt 3.2 i VRGA om intressekonflikter hänvisas det i anmälan till att G&D tidigare har haft uppdrag för Stiftelsen men att de nu företräder Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto i deras respektive talan mot Stiftelsen vid tingsrätten. De skulle därmed, görs det gällande, vara "jäviga". Det hävdas i sammanhanget därutöver att "[k]onsekvensen… därtill [är] uppenbar genom att de känner Stiftelsens affärsförhållanden och sedan agerar mot Stiftelsen."

De bestrider att deras ombudskap för Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto i de tre tingsrättsmålen innebär en överträdelse av reglerna i punkt 3.2 i VRGA om intressekonflikter. De har således inte brutit mot god advokatsed i detta avseende.

Som framgår av de två ingivna fakturorna från G&D till Stiftelsen daterade den 5 oktober 2021 respektive den 22 augusti 2022 är det riktigt att G&D har lämnat juridisk rådgivning till Stiftelsen. Magdalena Jerner har, under överinseende av sin principal Manfred Löfvenhaft, biträtt Stiftelsen i olika varumärkesfrågor under perioderna maj—september 2021 och januari—april 2022 i enlighet med vad som närmare anges i fakturaspecifikationerna.

Denna rådgivning har inte inneburit något hinder för dem att anta uppdragen från Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto att företräda dem i deras respektive talan mot Stiftelsen. Dessa processer gäller fastställelse av att kärandena har rätt att företräda Stiftelsen i egenskap av styrelseledamöter. Grunderna för yrkandet är att de har utsetts till styrelseledamöter i behörig ordning antingen genom styrelsens beslut vid styrelsesammanträdet den 14 december 2022 eller genom styrelsens för Antroposofiska Sällskapet i Sverige beslut den 26 februari 2023.

Det förhållandet att Stiftelsen är den formella motparten i tingsrättsmålen är en ren teknikalitet. Ett styrelseuppdrag i en stiftelse (liksom i andra juridiska personer) är ett rättsförhållande mellan den enskilda styrelseledamoten och stiftelsen. Det är därför det är Stiftelsen som är korrekt svarande.

Den reella tvisten är dock mellan olika konstellationer av fysiska personer — på den ena sidan personer ur släkten af Klint, där Gösta Bergman företräder bland annat Erik af Klint, och på den andra sidan personer som de företräder, bl.a. majoriteten av styrelsens ledamöter, dvs. kärandena Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto samt Ulf Wagner.

Mellan deras klienter och Stiftelsen föreligger ingen tvist och ingen motsättning. Majoriteten av Stiftelsens styrelseledamöter har tvärtom på styrelsesammanträdet den 24 maj 2023 beslutat att Anders Kumlanders, Juhani Selvanis och Katarina Kaila de Votos respektive talan ska medges. I själva verket är det alltså Gösta Bergman som fortsätter att driva processer där hans uppgivna klient, dvs. Stiftelsen, har beslutat att

talan ska medges och hans reella klient, dvs. Erik af Klint, inte längre har ensam firmateckningsrätt. De har för egen del svårt att se hur det kan vara förenligt med god advokatsed.

Det finns ingen risk för att kunskap som omfattas av G&D:s tystnadsplikt och som erhållits inom ramen för den tidigare rådgivningen till Stiftelsen kan ha betydelse i tingsrättsmålen. Det är fråga om helt och hållet olika saker i det tidigare och de nuvarande uppdragen. Det är inte heller fråga om samtidiga uppdrag, såsom påstås i anmälan. Det tidigare uppdraget avsåg varumärkesrättslig rådgivning, medan de nuvarande uppdragen avser biträde i tvister som rör stiftelserättsliga frågor om huruvida vissa styrelseledamöter har utsetts i behörig ordning. Det är uppenbart att den kunskap som har erhållits inom ramen för det tidigare uppdraget inte kan användas emot Stiftelsen i tingsrättsmålen på ett illojalt sätt. Och som sagt: styrelsemajoriteten vill att respektive talan ska bifallas. Det föreligger med andra ord ingen intressekonflikt.

Avslutningsvis i sammanhanget noterar de att det i anmälan framförs kritik mot det sätt på vilket de för Anders Kumlanders, Juhani Selvanis och Katarina Kaila de Votos talan genom att det i tingsrättsmålen görs gällande att Stiftelsen inte kan anses ha avgivit svaromål på den grunden att Erik af Klint har saknat befogenhet att utfärda fullmakt till Gösta Bergman och instruera honom att bestrida talan, något som Gösta Bergman åtminstone borde ha insett. Det påstås sålunda att denna invändning skulle vara "illojal". De har svårt att förstå vem de skulle vara illojala mot genom denna invändning. Enligt deras mening har de härigenom endast tillvaratagit sina klienters intressen på bästa sätt. Och deras klienters intressen sammanfaller med Stiftelsens intresse, eftersom styrelsemajoriteten vill att respektive talan ska bifallas.

Det kan för övrigt parentetiskt anmärkas att rättsföljden av att Stiftelsen inte ska anses ha avgivit svaromål inte är att kärandenas respektive talan ska avvisas. I stället ska deras talan bifallas genom tredskodom. Uttalandet visar därmed på okunskap om grundläggande processrätt.

Hur som helst innebär kärandenas invändning om att Stiftelsen inte ska anses ha avgivit svaromål, om den godtas, inte att Erik af Klint, såsom antyds, inte har haft möjlighet att få sin egen uppfattning om styrelsens korrekta sammansättning civilrättsligt prövad. Det är emellertid inte deras sak att ge råd om hur detta skulle ske.

Påståendet om överträdelse av regeln i punkt 1 fjärde stycket i VRGA om förbud mot att främja orätt

Till grund för att de har brutit mot regeln i punkt 3.2 i VRGA om förbud mot att främja orätt görs det i anmälan gällande, enligt vad de kan utläsa, att "de", vilket såvitt de förstår syftar på advokaterna, "söker ändra stadgarna i Stiftelsen vad gäller bla firmateckningsrätten." Det hävdas i sammanhanget därutöver att det "är lika illa" att "söka ändra i stadgarna [...] som att ändra ett testamente i efterhand när testator är död."

De bestrider att deras klienter, dvs. styrelsemajoriteten bestående av Anders Kumlander, Juhani Selvani, Katarina Kaila de Voto och Ulf Wagner, söker ändra Stadgarna såvitt avser föreskriften i § 7 om firmateckningsrätt eller i övrigt. Och även om så hade varit fallet, bestrider de att detta på något sätt hade inneburit att de främjar orätt på sätt avses i punkt 1 fjärde stycket i VRGA.

Styrelsemajoriteten har inte fattat något beslut om att ändra föreskriften i § 7 i Stadgarna om firmateckningsrätt. Styrelsemajoriteten har inte heller på något annat sätt sökt ändra Stadgarna i detta avseende.

Däremot har styrelsemajoriteten, vid styrelsesammanträdet den 24 maj 2023, beslutat att firmateckningsrätten ska ändras så att ordföranden inte längre ska ha ensam firmateckningsrätt utan att denna endast ska tillkomma två ledamöter i förening (utöver styrelsen i dess helhet).

Styrelsen har därigenom utnyttjat sin rätt enligt 2 kap. 16 § andra stycket första meningen stiftelselagen att bemyndiga någon annan att företräda stiftelsen och teckna dess namn och firma. Bestämmelsen är tvingande, vilket innebär att denna rätt gäller även om stiftaren skulle ha förordnat annorlunda (se prop. 1993/94:9 s. 134). Föreskriften i § 7 i Stadgarna står således i strid mot den tvingande bestämmelsen i 2 kap. 16 § andra stycket stiftelselagen.

Länsstyrelsen har delat styrelsemajoritetens bedömning att styrelsen har haft rätt att besluta om ändring av firmateckningsrätten oberoende av föreskriften i § 7 i Stadgarna och har därför den 10 juli 2023 registrerat styrelsens beslut. Länsstyrelsen har även vidhållit sin inställning hos förvaltningsrätten sedan Erik af Klint har överklagat registreringsbeslutet.

Deras biträde till styrelsemajoriteten kan således under inga omständigheter anses innebära att de har främjat orätt. Styrelsemajoriteten har ju tvärtom haft rätt att få firmateckningsrätten ändrad. Och även om domstolarna i slutänden skulle anse att det har saknats rättsliga förutsättningar att ändra firmateckningsrätten på sätt som har skett, innebär detta inte att de skulle ha främjat orätt.

Avslutningsvis vill de betona att även om deras uppdrag hade varit att få till stånd en ändring av Stadgarna hade detta givetvis inte inneburit att de hade främjat orätt. Stadgarna innehåller själva en föreskrift, i § 11 andra stycket, som möjliggör en ändring under vissa förutsättningar. Därutöver gäller den tvingande regleringen i 6 kap. stiftelselagen om ändring m.m. av föreskrifter i ett stiftelseförordnande. Rättsordningen tillåter således att föreskrifterna i stiftelseförordnanden — såsom Stadgarna — kan ändras om villkoren för detta är uppfyllda. Att det då skulle innebära att en advokat som får i uppdrag av en klient att få till stånd en sådan ändring skulle anses främja orätt är rent nonsens.

Andreas Ek och Manfred Löfvenhaft har bland annat gett in korrespondens.

Advokaternas yttrande i fråga om saklegitimation

Andreas Ek och Manfred Löfvenhaft har inkommit med följande yttrande i fråga om anmälarens saklegitimation.

De invänder mot Erik af Klints behörighet, dvs. saklegitimation, att göra ifrågavarande anmälan mot dem. Sålunda gör de gällande att Erik af Klint över huvud taget inte "berörs av saken", på sätt avses i 40 § i Advokatsamfundets stadgar. Anmälan bör därför inte tas upp till prövning.

Erik af Klint är huvudman för släkten af Klint. I denna egenskap är han självskriven ordförande för Stiftelsen Hilma af Klints verk ("Stiftelsen"). Detta framgår av § 2 första stycket tredje meningen i stadgarna för Stiftelsen. Fram till den 22 februari 2023 var det dock Erik af Klints syster, Ulrika af Klint, som var styrelsens ordförande, därtill utsedd av Erik af Klint. Att Erik af Klint inträdde som styrelsens ordförande registrerades i stiftelseregistret först den 6 april 2023.

Vid styrelsesammanträdet i Stiftelsen den 24 maj 2023, vid vilket även blanda annat de och Gösta Bergman närvarade, beslutade styrelsemajoriteten bland annat att

firmateckningsrätten skulle ändras så att ordföranden inte längre ska ha ensam firmateckningsrätt utan att denna endast ska tillkomma två ledamöter i förening (utöver styrelsen i dess helhet). Endast Erik af Klint röstade emot dessa beslut.

Länsstyrelsen beslutade i juli 2023 att registrera den av styrelsen beslutade uppgiften om ändrad firmateckningsrätt. Som framgår av de handlingar som Gösta Bergman har givit in var det rätt av länsstyrelsen att registrera styrelsens beslut, eftersom föreskriften om firmateckningsrätt i § 7 i Stadgarna står i strid mot den tvingande bestämmelsen i 2 kap. 16 § andra stycket stiftelselagen (1994:1220). Erik af Klint har därmed inte längre rätt att företräda Stiftelsen ensam.

Till grund för att de har brutit mot reglerna i punkt 3.2 i VRGA om intressekonflikter hänvisas det i anmälan till att G&D tidigare har haft uppdrag för Stiftelsen men att de nu företräder Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto i deras respektive talan mot Stiftelsen vid tingsrätten. De skulle därmed, görs det gällande, vara "jäviga". Det hävdas i sammanhanget därutöver att "[k]onsekvensen … därtill [är] uppenbar genom att de känner Stiftelsens affärsförhållanden och sedan agerar mot Stiftelsen."

De regler om intressekonflikter i VRGA som aktualiseras i detta fall är tillkomna i motpartens — alltså deras tidigare klients, Stiftelsens — intresse. Erik af Klint företräder emellertid numera inte Stiftelsen ensam utan endast i förening med en annan styrelseledamot. Han var inte styrelsens ordförande när deras tidigare uppdrag för Stiftelsen pågick under perioderna maj—september 2021 och januari—april 2022. Endast det förhållandet att han numera är styrelsens ordförande kan inte göra att han berörs av saken. Detta gäller särskilt som styrelsens övriga ledamöter — dvs, deras klienter inom styrelsemajoriteten, Anders Kumlander, Juhani Selvani, Katarina Kaila de Voto och Ulf Wagner — anser att det inte föreligger någon intressekonflikt. Att Erik af Klint är huvudman för släkten af Klint saknar därvid självständig betydelse.

Erik af Klint berörs inte heller personligen av Anders Kumlanders, Juhani Selvanis och Katarina Kaila de Votos respektive talan vid tingsrätten, vilka ju gäller huruvida kärandena har utsetts till styrelseledamöter i Stiftelsen i behörig ordning. Erik af Klints eget uppdrag som styrelseledamot, tillika ordförande, är inte ifrågasatt.

Vad avslutningsvis gäller påståendet att de har brutit mot regeln i punkt 3.2 i VRGA om förbud mot att främja orätt görs det i anmälan gällande, enligt vad de kan utläsa, att "de", vilket såvitt de förstår syftar på advokaterna, "söker ändra stadgarna i Stiftelsen vad gäller bland annat firmateckningsrätten." Även här har de svårt att se att Erik af Klint personligen berörs av saken på ett sådant sätt att han är saklegitimerad. Detta gäller inte minst då själva premissen är felaktig, eftersom styrelsemajoriteten inte har fattat något beslut om att ändra föreskriften i § 7 i Stadgarna om firmateckningsrätt. Styrelsemajoriteten har inte heller på något annat sätt sökt ändra Stadgarna i detta avseende.

Ytterligare skriftväxling

Erik af Klint har genom Gösta Bergman under ytterligare skriftväxling i ärendet yttrat sig och tillagt i huvudsak följande.

En klient är alltid en klient. Du kan aldrig föra sak mot din tidigare klient oavsett hur många år som förflutit. Detta är en oerhört viktig princip att vidmakthålla. Han behöver inte ange några skäl varför denna princip gäller då den är så självklar.

Essensen är den att Andreas Ek och Manfred Löfvenhaft åtminstone har haft uppdrag för Stiftelsen att företräda den. Biträdande juristen Magdalena Jerner har haft uppdrag för Stiftelsen. Enligt hans vetskap har hon även biträtt Stiftelsen under tid som Kurt Almqvist, Tomas Billing och Kjell A Nordström varit styrelsemedlemmar i Stiftelsen. Det enkla faktum har nu inträtt att Andreas Ek och Manfred Löfvenhaft nu är ombud för Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto där Stiftelsen är motpart. Stiftelsens självskrivna ordförande Erik af Klint har dessutom inget förtroende för de nämnda personerna. Att vara styrelseordförande är ett förtroendeuppdrag. Erik af Klint har ombett Anders Kumlander m.fl. att frivilligt lämna Stiftelsen ett flertal gånger.

Som framgått av svaret så har Gernandt & Danielsson tillhandagått Johnson-stiftelsen med diverse juridisk rådgivning. Den gamla styrelsen som avgick ur Hilma af Klint-stiftelsen bestående av Kurt Almqvist med flera har betydande poster inom Johnson-stiftelsen. Kurt Almqvist är VD för Johnson-stiftelsen. Kjell A Nordström har i vart fall i närtid varit styrelsemedlem i Johnson-stiftelsen. Marika Stolpe är styrelsemedlem i Johnson-stiftelsen. Under den tid som Johnson-stiftelsen hade styrelsemedlemmar i

Hilma af Klint-stiftelsen ingick stiftelsen flera oförmånliga avtal med bokförlaget Stolpe. VD för bokförlaget Stolpe är Marika Stolpe. Bokförlaget Stolpe ägs av Johnson-stiftelsen. Utgångspunkten är vidare att Gernandt & Danielsson verksamma advokater har varit behjälpliga med dessa avtal. Avtalen är ytterst oförmånliga för Hilma af Klints stiftelse. Vissa av dessa avtal har inte ens varit kända för ordföranden i Stiftelsen, varken för dess tidigare ordförande eller nuvarande ordförande. Intäkterna för bokutgivning m.m. går således till bokförlaget Stolpe för att stanna där. Vidare har utgetts NFT:er som är digitalt framställda bilder av Hilma af Klints tavlor. Dessa har marknadsförts och sålts av bokförlaget Stolpe och intäkterna härifrån har gått till förlaget. Inte bara det att avtalen är oförmånliga för Stiftelsen, utan dessutom rimmar utgivningen och försäljningen av dessa NFT mycket illa med Hilma af Klints hela idé om andlighet. Det som skett strider dessutom i hög grad mot stadgarna som reglerar Stiftelsens ändamål.

Det har aldrig varit Hilma af Klints mening att hennes bildvärld skulle bli ett ”geschäft”. Stadgarna är helt tydliga med detta. När den gamla styrelsen avgick bestående av bl.a. Kurt Almqvist, ställde de som villkor att den nya styrelsen skulle bestå av kärandena i målen vid tingsrätten. Sådana villkor kan naturligtvis inte ställas men visar att de avgående styrelseledamedlemmarna är lierade med de nya medlemmarna.

Han vidhåller att karaktären av Hilma af Klints stiftelse har karaktären av en familjestiftelse. Detta har betonats av kammarrätten. Det är den gamla avgående styrelsen som söker få den till kommersialiserad liksom den nya styrelsen.

Ordföranden i Stiftelsen, d.v.s. familjen af Klints överhuvud, har haft den ensamma firmateckningsrätten sedan Stiftelsen bildades för mer än femtio år sedan. Detta söker den nya styrelsen ändra genom advokaterna Andreas Ek och Manfred Löfvenhaft.

Dessutom försöker de nämnda advokaterna hindra att Stiftelsen får föra sin talan. Även detta är en överträdelse mot Advokatsamfundets regler. Antingen genom att söka få till stånd en tredskodom mot sin tidigare klient eller att stiftelsens talan ska avvisas. Detta är synnerligen illojalt mot Stiftelsen.

Att som påstås hävda att tidigare ordföranden Ulrika af Klint varit oproffsig i sitt ordförandeskap är ett påstående som bestrids. Hon har kämpat för att styrelsemedlemmarna ska följa stadgarna vilket rönt stort motstånd. Nu utmålas hon

som icke professionell. Inre felaktiga kunskaper används nu mot Stiftelsen av styrelsemedlemmarnas advokater. Detta är bara ett exempel på att en som varit klient alltid är klient och om denna princip lämnas hur allvarligt det är.

Beträffande saklegitimation hänvisar han till beslut från tingsrätten i september 2023 – Erik af Klint är behörig att företräda Stiftelsen.

Genmäle

Advokaterna har under ytterligare skriftväxling framfört bl.a. följande.

De konstaterar att Gösta Bergman inledningsvis ger uttryck för en kategorisk och felaktig uppfattning om innebörden av regel 3.2. i VRGA om intressekonflikter. De har i tidigare yttrande utförligt bemött påståendet att de skulle har brutit mot regeln i 3.2. i VRGA om förbud mot att främja orätt. Som framgår där bestrider de att deras klienter, dvs. styrelsemajoriteten bestående av Anders Kumlander, Juhani Selvani, Katarina Kaila de Voto och Ulf Wagner, söker ändra Stadgarna såvitt avser föreskriften i § 7 om firmateckningsrätt eller i övrigt. Och även om så hade varit fallet, bestrider de att detta på något sätt hade inneburit att de främjar orätt på sätt avses i punkt 1 fjärde stycket i VRGA.

De har vidare framhållit att länsstyrelsen har delat styrelsemajoritetens bedömning att styrelsen har haft rätt att besluta om ändring av firmateckningsrätten oberoende av föreskriften i § 7 i Stadgarna genom att den 10 juli 2023 registrera styrelsens beslut och att därefter vidhålla sin inställning hos förvaltningsrätten sedan Erik af Klint har överklagat registreringsbeslutet.

Förvaltningsrätten har nu i en dom daterad den 10 oktober 2023 avslagit Erik af Klints överklagande av länsstyrelsens registreringsbeslut. Av domskälen framgår att också förvaltningsrätten har funnit att det har stått "styrelsen fritt att besluta om firmateckningsrätten även om stiftaren skulle ha förordnat annorlunda”.

Erik af Klint har följaktligen hävdat att de har främjat orätt genom sitt biträde till styrelsemajoriteten i samband med ett styrelsebeslut som nu alltså såväl länsstyrelsen som förvaltningsrätten har ansett vara helt lagenligt. Han framför dessutom detta påstående med biträde av en advokat, som rentav själv har sagt sig vara beredd att i eget namn göra en anmälan mot dem. Att på detta sätt framföra fullständigt ogrundade

påståenden om någonting så allvarligt som att en advokat skulle ha främjat orätt är givetvis mycket anmärkningsvärt.

Det har lämnats ett flertal felaktiga sakpåståenden. De tycker att det är allvarligt att en advokat framför ogrundade och felaktiga påståenden, som i vissa fall är enkla att kontrollera genom sökning i offentliga register. Många av dessa saknar dessutom betydelse för de frågor som disciplinnämnden ska pröva.

Ett sådant felaktigt påstående är att de ”åtminstone har haft uppdrag för Stiftelsen att företräda den”. Andreas Ek har aldrig biträtt Stiftelsen i någon angelägenhet. Och som angetts tidigare handlar Manfred Löfvenhafts tidigare biträde om att han i egenskap av principal har haft överinseende över Magdalena Jerners rådgivning till Stiftelsen i enstaka mindre angelägenheter helt orelaterade till de pågående målen vid tingsrätten. Som har framhållits tidigare är det fråga om helt och håller olika saker i det tidigare och de nuvarande uppdragen. Och som har utvecklats i yttrandet har det således inte förelegat någon intressekonflikt.

De har vidare svårt att förstå relevansen för disciplinnämndens prövning av att Erik af Klint inte har något förtroende för deras klienter, dvs. styrelsemajoriteten bestående av Anders Kumlander, Juhani Selvani, Katarina Kaila de Voto och Ulf Wagner.

Det påstås därutöver att Marika Stolpe är styrelseledamot i Johnsonstiftelsen. Detta är fel, vilket också hade varit enkelt för Gösta Bergman att kontrollera. En annan sak är att Marika Stolpe är styrelseledamot och verkställande direktör i Bokförlaget Stolpe Ab, som sedan den 1 juni 2022 är ett delägt dotterdotterbolag till Johnsonstiftelsen.

De konstaterar därvid att Gösta Bergman återkommer till vissa avtal som ifrågasätts såsom varande oförmånliga för Stiftelsen. Även här har de dock svårt att förstå relevansen för disciplinnämndens prövning av dessa påståenden. De har i huvudsak bemött påståendena i tidigare yttranden. Som angivits där erhöll Erik af Klint så sent som den 9 juni 2023 en ingående redogörelse för de ifrågasatta avtalen och de ekonomiska konsekvenserna av dem. Avtalen har tvärtom varit förmånliga för Stiftelsen. De är inte heller ogiltiga på grund av jäv eller av någon annan anledning.

Till saken hör att Erik af Klint själv, så sent som vid styrelsesammanträdet i Stiftelsen den 4 oktober 2023, ansåg att det inte fanns anledning att säga upp det ursprungliga avtalet mellan Stiftelsen och Bokförlaget Stolpe AB.

Vad därefter gäller att de skulle ”hindra att Stiftelsen af Klint [så!] får föra sin talan” hävdas det nu, såvitt de förstår, att detta skulle utgöra en separat överträdelse av VRGA. På vilket sätt deras agerande närmare skulle utgöra en överträdelse av VRGA utvecklas emellertid inte. Anmärkningen kan därför inte bemötas på något annat sätt än att den är grundlös; de har inte brutit mot god advokatsed heller i detta avseende.

Det ska dock betonas, vilket de redan gjort, att styrelsemajoriteten på styrelsesammanträdet den 24 maj 2023 har beslutat att Stiftelsen ska medge Anders Kumlanders, Juhani Selvanis och Katarina Kaila de Votos respektive talan. Det är således i själva verket Stiftelsens eget uppgivna ombud, Gösta Bergman, som agerar i strid mot styrelsens beslut. Detta är givetvis mycket anmärkningsvärt.

De noterar att Gösta Bergman i sammanhanget också hävdar att de skulle söka få till stånd att Stiftelsens talan ska avvisas. En svarandes ”talan” kan dock inte lagligen avvisas, och de söker därför så klart inte heller få till stånd något sådant.

Såvitt angår påståendet att ”[i]nre felaktiga kunskaper [nu] används… mot Stiftelsen Hilma af Klint [så!] av styrelsemedlemmarnas advokater” är detta sett såväl för sig som i sitt sammanhang obegripligt och därför omöjligt att bemöta.

Vad avslutningsvis gäller frågan om saklegitimation bestrids att tingsrättens beslut den 25 september 2023 visar att Erik af Klint ”berörs av saken” på sätt avses i 40 § i Advokatsamfundets stadgar. Av beslutet framgår endast att Gösta Bergmans fullmakt att företräda Stiftelsen i de aktuella målen undertecknades, underförstått av Erik af Klint, den 19 maj 2023, dvs. innan länsstyrelsen den 10 juli 2023 registrerade styrelsens beslut att upphäva hans ensamma firmateckningsrätt. Tingsrätten ansåg därför att svaromål hade inkommit i behörig ordning. Att därav dra slutsatsen att Erik af Klint numera skulle vara behörig att ensam företräda Stiftelsen är givetvis felaktigt. Hur som helst har inget av detta över huvud taget någon bäring på de argument mot saklegitimation som de redan framfört.

De vill upplysningsvis framföra att Erik af Klint har valt att inte överklaga förvaltningsrättens dom av den 10 oktober 2023 i frågan om ändring av firmateckningsrätten. Det förefaller således som om även Erik af Klint nu har kommit till insikt om att styrelsens beslut om ändring av firmateckningsrätten har varit lagenligt. Det är därför uppenbart att deras biträde åt styrelsemajoriteten i denna fråga

inte kan innebär att de har främjat orätt. Det skulle följaktligen inge allvarliga betänkligheter om Erik af Klint, som ju har framfört sitt påstående med biträde av en advokat, framhärdar i denna anklagelse.

Avslutningsvis vill de informera disciplinnämnden om att det nu står klart att deras huvudmän Anders Kumlander, Juhani Selvani och Katarina Kaila de Voto – såsom de hela tiden har påstått – även fortsättningsvis ska vara registrerade som styrelseledamöter i Stiftelsen tillsammans med Erik af Klint och Ulf Wagner. Högsta förvaltningsdomstolen har nämligen i beslut den 15 januari 2024 beslutat att inte meddela prövningstillstånd med anledning av överklagandena av kammarrättens båda beslut att inte meddela prövningstillstånd med anledning av överklagandena av förvaltningsrättens båda domar.

Advokaterna har lämnat in förvaltningsrättens dom och redogörelse för ingångna avtal.

Nämndens bedömning och beslut

Erik af Klint har genom ombud Gösta Bergman anmärkt på hur Andreas Ek, Manfred Löfvenhaft och biträdande jurist Magdalena Jerner utfört uppdraget som motpartsombud i en tvist om firmateckningsrätt avseende en stiftelse i vilken Erik af Klint är styrelseordförande och för vilken han har haft firmateckningsrätt. Han har bl.a. framfört att advokaterna varit förhindrade att anta uppdraget för motparterna på grund av intressekonflikt samt att de genom att försöka ändra stadgarna för stiftelsen gjort sig skyldiga till att ha främjat orätt. Andreas Ek och Manfred Löfvenhaft har tillbakavisat anmärkningarna och redogjort för sina överväganden samt sina och Magdalena Jerners handlande vid genomförandet av uppdraget.

Av utredningen framgår att Magdalena Jerner, under överinseende av sin principal Manfred Löfvenhaft, båda verksamma vid advokatfirman Gernandt & Danielsson, mellan maj och september 2021 samt mellan januari och april 2022, har lämnat Stiftelsen Hilma af Klints verk juridisk rådgivning i ärende avseende varumärkesfrågor. Vidare framgår av utredningen att Manfred Löfvenhaft och Andreas Ek därefter har företrätt enskilda styrelseledamöter i tvist mot stiftelsen avseende deras rätt att företräda stiftelsen som firmatecknare. Det framgår även av utredningen att det förelegat motsättningar mellan olika konstellationer av styrelseledamöter avseende firmateckningsrätten för stiftelsen. Mot bakgrund av att advokatbyrån tidigare i närtid

lämnat stiftelsen juridisk rådgivning, har det uppstått en lojalitetsplikt gentemot stiftelsen, och även gentemot dess ordförande, vilket utgjort hinder för Manfred Löfvenhaft och Andreas Ek att anta uppdrag för stiftelsens motparter. Genom att ändå göra detta har Manfred Löfvenhaft och Andreas Ek åsidosatt god advokatsed.

Disciplinnämnden tilldelar därför Andreas Ek och Manfred Löfvenhaft erinran enligt 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

Andreas Ek och Manfred Löfvenhaft är skyldiga att omgående frånträda uppdraget för stiftelsens motparter.

Vad avser biträdande jurist Magdalena Jerner, visar inte utredningen att hon varit delaktig i den senare tvisten mot styrelsen och således inte heller att hon agerat i strid med god advokatsed.

Av utredningen framgår inte att Manfred Löfvenhaft eller Andreas Ek i övrigt åsidosatt god advokatsed.

_____

Eva Angström